

Narodowe Forum Muzyki

Przestrzeń dla piękna

07

stycznia 2020
wtorek
19:00

Wrocław, NFM, Sala Główna

Nowy Świat

W. Lutosławski

Giancarlo Guerrero – dyrygent
Piotr Anderszewski – fortepian
NFM Filharmonia Wrocławska

Program:

Witold Lutosławski (1913–1994) *Wariacje symfoniczne* [10']

Béla Bartók (1881–1945) *III Koncert fortepianowy Sz. 119* [25']

I. Allegretto

II. Adagio religioso

III. Allegro vivace

Antonín Dvořák (1841–1904) *IX Symfonia e-moll op. 95 „Z Nowego Świata”* [45']

I. Adagio – Allegro molto

II. Largo

III. Molto vivace

IV. Allegro con fuoco

B. Bartók

A. Dvořák

Projekt realizowany w ramach obchodów stulecia odzyskania niepodległości
oraz odbudowy polskiej państwowości

niepodległa

POLSKA
STULECIE ODZYSKANIA
NIEPODLEGŁOŚCI

Omówienie

Agata Adamczyk

„Wariacje [...] należały w latach międzywojennych do form szczególnie chętnie uprawianych przez młodych kompozytorów. Pozwalały popisać się nie tylko opanowaniem techniki wariacyjnej, lecz przede wszystkim umiejętnością korzystania z kolorystycznego bogactwa orkiestry” – pisał Krzysztof Meyer. Dwudziestopięcioletni Witold Lutosławski mimo młodego wieku swobodnie i wyjątkowo zrećnie poruszał się w tej materii. Dzięki solidnemu warsztatowi kompozytorskiemu oraz doskonałemu opanowaniu technik w swoich *Wariacjach symfonicznych* (1938) znakomicie ukazał szeroką paletę barw tak dużego aparatu wykonawczego, jakim jest orkiestra symfoniczna. Tadeusz Zieliński – badacz muzyki XX w., w tym dzieł Lutosławskiego – podkreślał wręcz, że młodzieńcze *Wariacje symfoniczne* były zapowiedzią kierunku dalszego rozwoju talentu polskiego twórcy.

Pierwotnie kompozycja ta została pomyślana jako praca dyplomowa. Utwór jednak jako zbyt nowoczesny nie przypadł do gustu Witoldowi Maliszewskiemu z Konserwatorium Warszawskiego – ówczesnemu nauczycielowi Lutosławskiego. Młody twórca przerwał więc pracę nad partyturą, do której powrócił dopiero po roku. Dzieło po raz pierwszy zostało wykonane w marcu 1939 r. na antenie Polskiego Radia w Warszawie, a następnie w czerwcu na Wawelu w Krakowie w ramach festiwalu Międzynarodowego Towarzystwa Muzyki Współczesnej – Światowych Dni Muzyki. Orkiestrą Symfoniczną Polskiego Radia dyrygował Grzegorz Fitelberg.

Podstawą *Wariacji symfonicznych* jest tonalny, dziesięciotaktowy temat, po którym następuje seria wariacji nienumerowanych zgrupowanych w cztery większe odcinki. Wariacyjność dotyczy w tym przypadku przeobrażeń melodycznych, rytmicznych oraz barwowych. Muzykolodzy w kompozycji młodego Lutosławskiego odnajdują wpływy wczesnego Igora Strawińskiego, Maurice’a Ravela oraz Karola Szymanowskiego. Dla wielu z nich jest to zapowiedź nie tylko *I Symfonii*, lecz nawet przetomowej *Muzyki żałobnej*.

III Koncert fortepianowy (1945) Béla Bartók napisał w prezencie urodzinowym dla swojej drugiej żony – węgierskiej pianistki Ditty Pásztor-Bartók. Pięć lat wcześniej oboje wyemigrowali do Nowego Jorku, ponieważ nie godzili się z polityką Węgier, które zawarły sojusz z hitlerowskimi Niemcami, oraz przeciwstawiali się postępującej faszyzacji kraju.

Te ostatnie lata życia kompozytora okazały się jednak wyjątkowo trudne – wypełnione były tęsknotą za ojczyzną, poważnymi problemami finansowymi i ciężką chorobą. Bartók nie ukończył *III Koncertu fortepianowego* – zmarł 26 września 1945 r. Dopisania ostatnich brakujących siedemnastu taktów dzieła podjął się wówczas jego przyjaciel Tibor Serly, który skorzystał z notatek twórcy.

Mimo takich okoliczności powstania *III Koncert fortepianowy* jest utrzymany w dość lekkim charakterze, w niemal neoklasycznym stylu. Zawiera motywy ludowe, a także harmoniczne aluzje do Ludwiga van Beethovena oraz *Tristana i Izoldy* Richarda Wagnera. Pierwsze wykonanie dzieła odbyło się w Filadelfii 8 lutego 1946 r. pod dyktando Eugene’a Ormandyego z Györgym Sándorem przy fortepianie.

IX Symfonia e-moll op. 95 „Z Nowego Świata” Antonína Dvořáka to także kompozycja nowojorska. Wchodzi ona w skład tzw. trylogii amerykańskiej, czyli utworów napisanych przez kompozytora po przybyciu do Nowego Jorku na (wielokrotnie ponawiane) zaproszenie Jeannette M. Thurber – amerykańskiej mecenaski. Odkrycie Nowego Świata dla artysty pochodzącego z czeskiej wioski musiało być wyjątkowo silnym przeżyciem. Dvořák uległ wówczas fascynacji bogactwem kulturalnym Stanów Zjednoczonych. W szczególności oczarowała go muzyka Indian oraz Afroamerykanów, z której specyficznych idiomów obficie czerpał, łącząc je z tradycją europejską.

Ostatnia symfonia Dvořáka powstała w 1893 r. na zamówienie New York Philharmonic. Choć sam autor powoływał się na inspirację epickim poematem Henry’ego Wadswortha Longfellowa *Pieśń o Hajawacie* (to romantyczna opowieść o indiańskim bohaterze), próżno szukać w *IX Symfonii* melodii rdzennych Amerykanów czy wiernego przeniesienia cech muzyki *negro spirituals*. Wyraźnym nawiązaniem jest jednak zastosowanie skali pięciostopniowej (pentatoniki) oraz specyficznej rytmiki – elementów stosowanych w obu kulturach. O niebywałym sukcesie dzieła zadecydowały barwna instrumentacja i melodyjność. Dvořák często podkreślał, że *IX Symfonia* brzmiałaby zupełnie inaczej, gdyby nie jego doświadczenia zdobyte w Nowym Świecie – oglądanie dynamicznie rozwijającej się metropolii nowojorskiej oraz krajobrazów bezkresnych prerii w stanie Iowa. W utworze znajdziemy również echa popularnych wówczas, choć znacznie przetworzonych melodii amerykańskich.

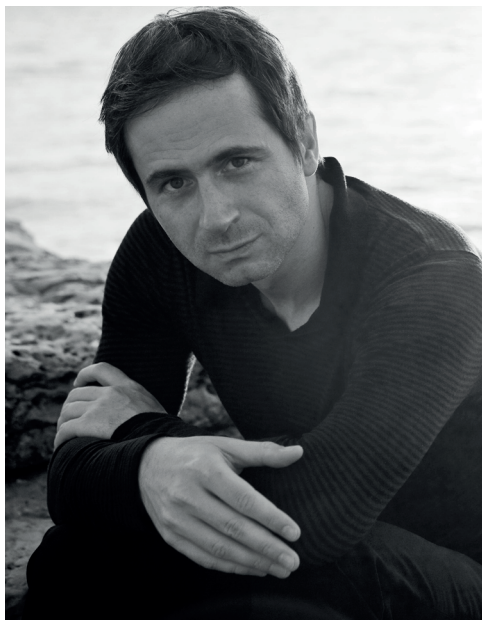
W jednym z wywiadów dla „New York Herald” Dvořák przyznał: „Nie jest ważne, czy inspiracje do przyszłych narodowych pieśni amerykańskich czerpać się będzie z pieśni murzyńskich, kreolskich, indiańskich, czy też ze smętnych melodii tęskniącego za krajem Niemca lub Norwega. Zarodki najlepszej muzyki niewątpliwie leżą wśród wszystkich ludzkich plemion pomieszanych w tym kraju”.

Giancarlo Guerrero, fot. Łukasz Rajchert

Giancarlo Guerrero

Jest dyrektorem muzycznym NFM Filharmonii Wrocławskiej, dyrektorem muzycznym Nashville Symphony i głównym dyrygentem gościnnym Gulbenkian Orchestra w Lizbonie. Podczas swojej dziesięcioletniej kadencji dyrektora muzycznego zrealizował kilkanaście nagrań z Nashville Symphony, za sześć z nich został nagrodzony Grammy. Wcześniej artysta pełnił funkcję głównego dyrygenta gościnnego Cleveland Orchestra podczas jej rezydencji w Miami, dyrektora muzycznego Eugene Symphony i II dyrygenta Minnesota Orchestra. Giancarlo Guerrero jest często podróżującym dyrygentem gościnnym – współpracuje ze wszystkimi najważniejszymi orkiestrami Ameryki Północnej, m.in. z Bostonu, Los Angeles, Detroit, Cleveland i Filadelfii, a także z Queensland Symphony Orchestra i Sydney Symphony Orchestra oraz hr-Sinfonieorchester, London Philharmonic Orchestra, Brussels Philharmonic i Residentie Orkest. Artysta angażuje się również w dyrygowanie orkiestrami akademickimi i regularnie współpracuje z Curtis Institute w Filadelfii oraz Colburn School w Los Angeles, a także z Yale Philharmonia i NYO2.

Piotr Anderszewski, fot. MG de Saint Venant

Piotr Anderszewski

Jest uważany za jednego z najwybitniejszych muzyków swojego pokolenia. Artysta słynie z perfekcjonizmu wykonawczego, który jest równoważony przez intensywną duchowość (wykraczającą poza zagadnienia techniki klawiaturowej) zawartą w jego przenikliwych, pełnych niuansów i osobistych spostrzeżeń interpretacjach. Występował z Berliner Philharmoniker, Chicago Symphony Orchestra, London Symphony Orchestra, Philadelphia Orchestra i Royal Concertgebouw Orchestra. Dał także wiele koncertów, dyrygując od klawiatury, z orkiestrami takimi jak Scottish Chamber Orchestra, Chamber Orchestra of Europe, Sinfonia Varsovia i Deutsche Kammerphilharmonie Bremen. W ostatnich sezonach występował z recitalami w londyńskim Barbican Centre, Wiener Konzerthaus, Berliner Philharmonie, Elbphilharmonie w Hamburgu, Carnegie Hall w Nowym Jorku i Teatrze Maryjskim w Sankt Petersburgu.

Skład NFM Filharmonii Wrocławskiej:

I skrzypce

Radosław Pujanek*, Marcin Danilewski*, Dariusz Blicharski, Bartosz Bober, Dorota Bobrowicz, Maria Brzuchowska, Ewa Dragon, Danuta Drogowska, Beata Dziekańska, Jowita Kłopocka, Andrzej Woźnica***, Malwina Kotz, Sylwia Puchalska, Beata Solnicka, Dorota Tokarek, Anna Undak

II skrzypce

Wojciech Hazuka*, Tomasz Bolsewicz**, Wioletta Porębska, Tomasz Kwieciński, Wojciech Bolsewicz, Anita Koźlak, Marzanna Kałużny, Anna Wałek***, Liliana Koman-Blicharska, Anna Szuftat***, Małgorzata Kosendiak, Alicja Ptański***, Alicja Iwanowicz, Andrzej Michna

altówki

Artur Tokarek**, Magdalena Dobosz, Bożena Nawojka, Wojciech Koczur, Paweł Brzychcy, Marlena Grodzicka-Mysłak, Ewa Hofman, Wiktor Rudzik, Aleksandra Wiśniewska, Bogustawa Dmochowska, Marzena Malinowska, Michał Mazur

wiolonczele

Maciej Młodawski*, Maciej Kłopotki**, Jan Skopowski, Ewa Dymek-Kuś, Mitośz Drogowski, Lidia Broszkiewicz, Radosław Gruba, Robert Stencel, Anna Korecka, Dorota Kosendiak

kontrabasy

Janusz Musiał*, Damian Kalla, Czesław Kurtok, Jacek Sosna, Jan Kołacki***, Tomasz Iwanek***, Jan Galik, Marek Politański

flety

Jan Krzeszowiec**, Henryk Rymarczuk, Małgorzata Świętoń

oboje

Aleksandra Majda, Wojciech Merena**

obój, rożek angielski

Stefan Matek

klarnety

Maciej Dobosz**, Arkadiusz Kwieciński, Mariola Molczyk, Michał Siciński

fagoty

Alicja Kieruzalska, Józef Czichy, Bernard Mulik

waltornie

Mateusz Feliński **, Adam Wolny, Czesław Czopka, Łukasz Łacny, Jan Grela, Robert Wasik

trąbki

Aleksander Zalewski, Aleksander Kobus**, Paweł Spychała, Justyna Maliczowska

puzony

Eloy Panizo-Padron**, Wojciech Nycz, Mariusz Syrowatko

tuba

Piotr Kosiński

kotły

Diego Yañez Busto

perkusja

Mitośz Rutkowski**, Adrian Schmid, Krystyna Wojciechowska, Camille Bialas

harfa

Malwina Lipiec-Rozmystowicz

fortepian

Katarzyna Falana***

czelesta

Agnieszka Kopacka-Aleksandrowicz***

* koncertmistrz

** lider grupy / zastępca

*** muzyk gościnny

**** student Akademii Muzycznej w ramach praktyki

Organizator:

Wrocław
miasto spotkań

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez: